

บทที่ 1

บทนำ

สภาพของปัญหา

แม้ว่าระบบรัฐสภาจะเริ่มมีขึ้นอย่างจริงจัง ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา แต่การดำเนินงานของสถาบันรัฐสภาตลอดจนกิจกรรมของสมาชิก รัฐสภาไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในกลุ่มประชาชนเท่าใดนัก ทั้งนี้เพราะประชาชนทั่วไปยังขาดความรู้ ความเข้าใจต่อสถาบันรัฐสภา

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า ประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านผู้แทน (Indirect Democracy or Representative Government) กล่าวคือ รัฐสภาเป็นสถาบันหลักที่สำคัญที่สุดของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นสถาบันของผู้เป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจ อธิปไตยอันเป็นอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ ดังนั้นสมาชิกรัฐสภาจึงเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากต่อระบบการเมือง และเป็นชนชั้นนำทางการเมืองที่มีบทบาทอย่างมากต่อการจรรโลง และสร้างลัทธิระบอบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (มณูญ รูปขจร 2526: 3) อีกทั้งความคิดและการตัดสินใจของบุคคลกลุ่มนี้มีผลโดยตรงต่อ ประชาชนโดยส่วนรวม (มณูญ รูปขจร 2526: ก) แต่ในขณะเดียวกันประชาชนกลับไม่ค่อย ให้ความสนใจ และไม่รู้อะไร และเข้าใจในอำนาจ และหน้าที่ของสถาบันรัฐสภามากนัก (กระมล ทองธรรมชาติ 2514: 43) ทั้งๆ ที่สถาบันรัฐสภาเป็นสถาบันที่มีความเชื่อมโยง อย่างใกล้ชิดกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพราะเป็นสถาบันที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ดังนั้นความต่อเนื่องของการปฏิบัติงานของรัฐสภา อำนาจ และบทบาททางการเมืองของรัฐสภา ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ทางการเมือง (กระมล ทองธรรมชาติ 2514: 43)

ปัญหาของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็คือ ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของระบบการเมืองขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้ง ๆ ที่หากพิจารณาโครงสร้างและหลักการปกครองแล้ว จะเห็นได้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยนั้น มีโครงสร้างเป็นแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วม (participative democracy) (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2523: 23) ฉะนั้นหน้าที่ และบทบาทหลักการของสมาชิกของระบบการเมืองที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการเมืองการปกครอง ตามแนวความคิดก็คือ การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ

ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองหลาย ๆ รูปแบบนั้น การติดตามข่าวสารการเมืองในฐานะผู้สื่อข่าวสาร (Communicator) ก็จัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความสำคัญมาก (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2523: 26) เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ชาก ต้องการแรงจูงใจมาก อีกทั้งต้องอาศัยระยะเวลาและต่อเนื่อง ในการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมนี้

ด้วยเหตุนี้ ข่าวสารจึงเป็นปัจจัยหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความสำคัญมากทั้งนี้เพราะข่าวสารด้านการเมืองจะช่วยทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจกลไกทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของระบบการเมืองกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีอัตราสูงเพียงใด และมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนมีความรอบรู้ทางการเมือง รู้ถึงความจำเป็นไปของบ้านเมืองเพียงใด เพราะถ้าประชาชนขาดความรู้และความสนใจในข่าวสารการเมือง และความเป็นไปของบ้านเมือง มักจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเมินเฉยต่อกระบวนการทางการเมือง ต่อดังกล่าวทางการเมือง ซึ่งได้แก่รัฐสภา พรรคการเมือง เมินเฉยต่ออุปสรรคและปัญหาทั้งหลายที่บังเกิดขึ้นในชาติ จนกระทั่งไม่สามารถปรับตัวเพื่อสนองต่อหน้าที่ของระบบได้ ซึ่งจะนำไปสู่การไร้เสถียรภาพในระบบการเมือง และเกิดการตั้งเกิดระบบการเมืองใหม่ที่คิดว่าเหมาะสมกว่าขึ้นมาแทน (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2523: 1)

จากความสำคัญของข่าวสารการเมือง ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ข่าวสารรัฐสภา ซึ่งจัดเป็นข่าวสารการเมืองประเภทหนึ่งที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับงานด้านนิติบัญญัติ และกิจการสภาผู้แทนราษฎร จึงเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนและเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามเป็นที่น่ายินดีที่รัฐบาลโดยมติจากคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ให้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นของรัฐสภาเมื่อเร็ว ๆ นี้ (วันที่ 15 พฤศจิกายน 2532) คงจะเป็นสื่อช่วยเผยแพร่ได้อย่างมาก เนื่องจากประชาชนไม่ค่อยได้รับทราบข่าวสารรัฐสภา และไม่ค่อยสนใจติดตามข่าวสารและความเคลื่อนไหวของรัฐสภาเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่งานด้านนิติบัญญัติเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคนต้องรับรู้และพึงปฏิบัติเพื่อเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนเอง

การที่ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือความเป็นไปของชาติอยู่ในวงจำกัด นับเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการเมืองให้มีความมั่นคงและมีความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศที่กำลังพัฒนา (David Easton 1965: 220) ดังนั้นจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยหยิบยกปัญหานี้ขึ้นมาทำวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อไป

สภาพทั่วไปของเขตวิจัย

กรุงเทพมหานคร จัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครเป็นลักษณะผสมระหว่างการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการการเมือง ความมุ่งหมายในการจัดรูปของการปกครองให้มีลักษณะพิเศษเช่นนี้ เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นมหานครที่มีประชากรหนาแน่น และเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมต่าง ๆ (เอกสารเผยแพร่กิจการของกรุงเทพมหานคร 2532: 33)

กรุงเทพมหานครมีเนื้อที่ประมาณ 1,500 ตารางกิโลเมตร จำนวน
ประชากรทั้งสิ้น 5,716,779 คน แบ่งเป็นชาย 2,866,677 คน หญิง 2,850,102 คน
จำนวนบ้าน 1,084,583 หลัง จำนวนครอบครัว 1,064,751 ครอบครัว (สถิติเมื่อ 31
ธ.ค. 31) กรุงเทพมหานครแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 36 เขต คือ

1. พระนคร	19. จตุจักร
2. ป้อมปราบศัตรูพ่าย	20. บางกะปิ
3. สัมพันธวงศ์	21. ลาดพร้าว
4. ปทุมวัน	22. บึงกุ่ม
5. บางรัก	23. หนองจอก
6. ชานนาวา	24. มีนบุรี
7. สาทร	25. ลาดกระบัง
8. บางคอแหลม	26. ธนบุรี
9. ดุสิต	27. คลองสาน
10. บางซื่อ	28. บางกอกน้อย
11. พญาไท	29. บางพลัด
12. ราชเทวี	30. บางกอกใหญ่
13. หัวขวาง	31. ภาษีเจริญ
14. พระโขนง	32. บางขุนเทียน
15. คลองเตย	33. จอมทอง
16. ประเวศ	34. คลิ่งชัน
17. บางเขน	35. ราษฎร์บูรณะ
18. ดอนเมือง	36. หนองแขม

ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยประมาณ 3,811.18 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

แนวโน้มบ่งชี้ชัดว่า กทม. และปริมณฑลยังคงจะขยายตัวเติบโตต่อไป และจะมีประชากรเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 1 ล้านคน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 คือ จะมีประชากรทั้งหมดถึง 9.3 ล้านคนในปี 2534 ซึ่งจะทำให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครใหญ่ติดอันดับ 1 ใน 15 ของโลก (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่หก พ.ศ. 2530-2534: 297)

รายได้ของประชากรทั้งกรุงเทพมหานครต่อคนในมูลค่าที่แท้จริงสูงกว่า 2 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อปีของประชากรทั้งประเทศ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรในกรุงเทพมหานครประมาณ 81,940 บาท/คน/ปี ในขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรทั้งประเทศประมาณ 27,178 บาท/คน/ปี (ข้อมูลจากฝ่ายบัญชีประชากรภาคและจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถิติเมื่อปี 2531)

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชากรในกรุงเทพมหานคร

จากสถิติผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งภายในกรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับต่ำ เมื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี 2531 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งล่าสุด ได้มีผู้มาใช้สิทธิในกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น 1,159,814 คน จากจำนวนผู้มีสิทธิทั้งหมด 3,092,855 คิดเป็นร้อยละ 37.50

และจากการเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานคร (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร) ครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533 มีจำนวนผู้มาใช้สิทธิฯ ทั้งสิ้น 1,147,576 คน จากจำนวนผู้มีสิทธิฯ 3,201,188 คน คิดเป็นร้อยละ 35.85

จะเห็นได้ว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครไม่ค่อยจะให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง (การออกเสียงเลือกตั้ง) เท่าใดนักเนื่องจากมีจำนวนผู้เข้าร่วมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งยังเป็นสถิติที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับบางจังหวัด

ความสำคัญของกรุงเทพมหานครที่มีต่อการวิจัย

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2525 - 2529 กล่าวว่า กรุงเทพมหานครยังคงมีลักษณะเป็นเมืองเดี่ยวที่เป็นศูนย์กลางของความเจริญของประเทศ เพราะเป็นศูนย์กลางบริหารราชการ การค้า การธนาคาร และยังเป็นแหล่งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สุดด้วย อีกทั้งมีบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมดีกว่าเมืองอื่น ๆ (แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2525-2529: 1)

ความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานครได้แสดงให้เห็นถึง ลักษณะอันโดดเด่นของการรวมศูนย์ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ การกระจุกตัวของความเจริญทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การคมนาคม การสื่อสาร ศิลปวิทยาการ ที่กรุงเทพมหานครมีการใช้ศัพท์ลาชยายสภาพดังกล่าวว่า Bangkok Centrisism (ลิขิต จีร์เวคิน 2526: 2-1)

จากสาเหตุที่กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมของรัฐบาลและการเมือง รวมทั้งศิลปวิทยาการ ตลอดจนการสื่อสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ มากมาย ประชาชนในกรุงเทพมหานครจึงเป็นกลุ่มประชาชนที่มีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มากมาย อีกทั้งได้มีโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมาก เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวมของการบริหารราชการ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถศึกษาหาข้อมูลได้สะดวก จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนในกรุงเทพฯ มีทรัพยากรที่สนับสนุนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการติดตามข่าวสารการเมืองอยู่มาก

จากข้อมูลทั่วไปดังกล่าว นับได้ว่ากรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดหนึ่งที่น่าสนใจ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ทางการเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นเขตที่มี ประชาชนหนาแน่น มีสื่อมวลชนและสื่อต่าง ๆ มากมาย ประชาชนมีระดับการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และมีรายได้โดยเฉลี่ยสูงเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะคาดคะเน ประกอบกับผลการวิจัยที่ผ่านมา ๆ มา (พรศักดิ์ มุ่งมั่น 2523: 31-34) ว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครน่าจะมีความรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางถึงสูงอัน จะเป็นเป้าหมายหนึ่งที่จะวิจัยถึงระดับความรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับรัฐสภา เพื่อจะได้ ทราบว่าผู้ที่มีความสนใจและมีระดับความรู้ทางการเมืองสูง เพราะมีปัจจัยสนับสนุนมาก ดังได้กล่าวมาแล้วนั้นจะมีความสนใจเลือกเปิดรับข่าวสารรัฐสภาจากรัฐสภา ซึ่งเป็นแหล่ง ของข่าวสารมากเพียงใด ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานของ รัฐสภาในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปทางด้านประชากร และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่วไปของ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองของ ประชาชนในกรุงเทพมหานครแยกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร แยกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภา กับระดับความรู้ เกี่ยวกับข่าวสารรัฐสภา
5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารรัฐสภากับพฤติกรรมการเปิดรับ- ข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

เนื้อหาวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปทางด้านประชากรศาสตร์ และพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปของประชากรกลุ่มเป้าหมาย มีลักษณะแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย แยกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีลักษณะแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร
3. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจต่างกันจะเปิดรับข่าวสารรัฐสภาแตกต่างกันหรือไม่ และอย่างไร
4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภากับระดับความรู้ในข่าวสารรัฐสภา มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
5. ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารรัฐสภาสูง เปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนประเภทใดมากที่สุด (สื่อวิทยุ วิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์)

ลมมติฐาน

1. ประชากรในกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชากรในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารรัฐสภา
3. ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารรัฐสภาสูง เปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาเฉพาะกรณีของประชาชนในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในกรุงเทพมหานครมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้งข่าวสารการเมือง และมีโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมาก เช่น เข้าร่วมฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเฉพาะความรู้ในข่าวสารรัฐสภา ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนิติบัญญัติเท่านั้น มีอาจครอบคลุมไปถึงข่าวสารของฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ถือว่า ข่าวสารรัฐสภาที่ตีพิมพ์ โดยงานผลิตเอกสารรัฐสภา ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา และเผยแพร่โดยกองการประชาสัมพันธ์ และ กิจการสภาผู้แทนราษฎรมีเครือข่ายของการศึกษาในจำนวนที่มากพอ เนื่องจากมีการแจกจ่ายไปยังห้องสมุด ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารต่างๆ และยังเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนทุกประเภท จึงถือได้ว่าเป็นการเผยแพร่ที่มากพอที่จะทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ถือว่า ประชาชนทุกคนในกรุงเทพมหานครมีโอกาสในการเปิดรับสื่อมวลชนทุกประเภทที่กำหนดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เท่าเทียมกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม มีการจัดองค์การหรือไม่ก็ตามจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องก็ได้และจะใช้วิธีที่ถูกต้อง โดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้การกระทำนั้นมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะในระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น (Myron Weiner 1971: 161-164)

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีดังนี้:-

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
 2. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง และการรณรงค์หาเสียง
 3. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม
 4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล
 5. การชักจูง (lobbying)
 6. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในลักษณะของการประท้วงและการใช้ความรุนแรง
 7. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในบทบาท ของผู้สื่อข่าวสาร (Communicators)
- (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2523: 24-29)

การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การสื่อสารในครอบครัว การสื่อสารในกลุ่ม เพื่อนบ้าน การสื่อสารกับเพื่อนฝูง หรือเพื่อนร่วมงาน การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ และการติดต่อสื่อสารกับนักการเมืองต่าง ๆ

ข่าวสารรัฐสภา หมายถึง ข่าวสารที่ออกจากรัฐสภา โดยถือว่ารัฐสภาเป็นแหล่งของข่าวสาร. เนื้อหาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของรัฐสภาคือ การประชุมรัฐสภา และการดำเนินการต่าง ๆ ของสมาชิกรัฐสภา และเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ซึ่งประชาชนทั่วไปในกรุงเทพมหานคร ได้รับจากรัฐสภาผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคลในช่วงเวลา 3 เดือน (ตุลาคม - ธันวาคม 2532) ก่อนแจกแบบสอบถาม

ฐานะทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้หลักของประชาชนในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- 1) น้อยกว่า 2,500
- 2) 2,501-5,000
- 3) 5,001-7,500
- 4) 7,501-10,000
- 5) มากกว่า 10,000

(หมายเหตุ : แบ่งโดยใช้รายได้จริงซึ่งได้มาจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและการกระจายของกลุ่มแล้วจึงนำมาจัดกลุ่ม)

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ การอ่านนิตยสาร และการพบปะติดต่อกับสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ โดยวัดความบ่อยครั้ง (Frequency) ของการเปิดรับสื่อแต่ละประเภท และการใช้เวลาในการเปิดรับสื่ออื่นๆ

ปริมาณการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ผลคูณระหว่างความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อกับระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับต่อวัน/ต่อสัปดาห์

รัฐสภา หมายถึง องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับทุกฉบับได้แบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ฝ่าย คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิตินิติบัญญัติทางรัฐสภา อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการทางศาลแทนปวงชนชาวไทย

โครงสร้างของรัฐสภาไทย ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย น.ศ. 2521 (ฉบับปัจจุบัน) กล่าวว่า รัฐสภาไทยใช้ระบบสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร โดยมี "สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา" เป็นหน่วยงานประจำ ทำหน้าที่ช่วยเหลือราชการประจำ ของรัฐสภา และรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณของรัฐสภา

ศูนย์วิทยุที่พัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือ รัฐสภาที่มีอำนาจหน้าที่
เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือ
กฎหมายต่างๆ และหน้าที่ตรวจตราการปฏิบัติงาน
ของฝ่ายบริหารแทนประชาชน กล่าวคือ ทำหน้าที่
คุ้มครองสิทธิ และผลประโยชน์ของประชาชน
นั่นเอง

(ที่มา: ระบบงานรัฐสภา ศูนย์บริการเอกสาร
และค้นคว้า สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา)

อาชีพ

หมายถึง พฤติกรรมหรือกิจกรรม ซึ่งก่อให้เกิดรายได้
แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1) รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 2) พนักงานบริษัท/วิชาชีพต่าง ๆ
- 3) กิจการส่วนตัว ได้แก่ ค้าขาย
- 4) นิสิต นักศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบพฤติกรรม และลักษณะพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่วไปของประชาชนใน
กรุงเทพฯ อันจะเป็นแนวทางในการวางแผนประชาสัมพันธ์ และกำหนดกลยุทธ์ใน
การใช้สื่อในการเผยแพร่ข่าวสารรัฐสภาต่อไป
2. ได้ทราบพฤติกรรมและลักษณะของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภา ของประชาชน
ในกรุงเทพมหานครอันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอ
ข่าวสารรัฐสภาต่อไป
3. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางนิเทศศาสตร์ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ใน
ด้านวิชาการ อันจะเป็นแนวทางและข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจในเรื่องนี้เพื่อจะได้
ศึกษาให้ละเอียดยิ่งขึ้นต่อไป